

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.9.51>

УДК 330.354

В. В. Ємець,

к. е. н, докторант кафедри економічної теорії та конкурентної політики,

Державний торговельно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8747-2961>

СТРАТЕГІЯ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

V. Yemets,

PhD in Economy, Doctoral candidate, Department of Economic Theory and

Competition Policy, State University of Trade and Economics

STRATEGY FOR COMPREHENSIVE RECOVERY OF UKRAINE'S INDUSTRY IN THE POST-WAR PERIOD

Методичний підхід у даному дослідженні базується на системному, інституційному та порівняльному аналізі, що дозволило розглядати промисловість як інтегровану складову національної економіки, простежити її взаємозв'язки з іншими секторами та визначити критично важливі горизонтальні реформи як передумову комплексної модернізації. У цьому контексті особливу увагу приділено захисту прав власності, дерегуляції, підвищенню ефективності антимонопольної політики та боротьбі з корупцією, які формують сприятливе інституційне середовище

для інвесторів. Такий підхід також забезпечив можливість обґрунтувати ключові інструменти промислової політики, серед яких створення індустріальних парків та технопарків, формування Фонду економічного відновлення та розбудова експортно-кредитних механізмів. Запропоновані інструменти спрямовані не лише на залучення вітчизняних і міжнародних інвестицій, а й на створення умов для структурної трансформації промисловості, технологічного оновлення, розвитку високотехнологічних виробництв та інтеграції України у європейський виробничий простір відповідно до принципів сталого розвитку.

The methodological approach applied in this study is grounded in a comprehensive combination of systemic, institutional, and comparative analysis. This framework makes it possible to conceptualize industry not in isolation but as an integral component of the broader national economy, closely linked to infrastructure, financial institutions, human capital, and external trade. The systemic perspective allows for the identification of interdependencies among these sectors, highlighting the importance of horizontal reforms as a necessary precondition for modernization. Within this context, particular attention is devoted to strengthening the protection of property rights, reducing excessive regulation, enhancing competition policy, and ensuring an effective fight against corruption, all of which are vital for building a predictable and investor-friendly business climate. The institutional dimension of the approach emphasizes the role of the state in shaping long-term development priorities, including the creation of industrial parks and technology parks, the establishment of an Economic Recovery Fund, and the implementation of export-credit mechanisms. These instruments serve as critical levers for channeling resources into strategic sectors, encouraging both domestic and foreign investment, and fostering innovation. Comparative analysis, in turn, makes it possible to assess Ukraine's advantages relative to other economies, particularly in terms of labor costs, logistics, and preferential access to the EU market. On this basis, the study substantiates the

potential for structural transformation of Ukrainian industry, technological upgrading, and the development of high-value-added production. Altogether, the methodological approach provides a holistic framework for evaluating policies that can secure not only immediate recovery but also sustainable integration of Ukraine into the European production space, aligned with international standards and the principles of sustainable development.

Ключові слова: *економічне відновлення, стратегування, виробничий потенціал, прямі іноземні інвестиції, інновації.*

Keywords: *economic recovery, strategizing, production potential, foreign direct investment, innovation.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний етап розвитку України характеризується масштабними викликами, пов'язаними з необхідністю післявоєнного економічного відновлення, модернізації промислового сектору та інтеграції у європейський і глобальний економічний простір. Виснаження виробничих потужностей, руйнування інфраструктури, відтік робочої сили та обмеженість інвестиційних ресурсів створюють загрозу для стійкого економічного зростання. У цих умовах надзвичайно важливим є формування стратегії комплексного відновлення промисловості, яка б базувалася на ефективному використанні наявних конкурентних переваг України, залученні прямих іноземних інвестицій, розвитку інновацій та активному використанні виробничого потенціалу. Проблематика напряду пов'язана як із фундаментальними науковими завданнями економічної теорії (визначення механізмів структурної трансформації економіки, пошук оптимальних моделей індустріальної політики), так і з практичними викликами державного управління - забезпеченням відновлення виробництва, підвищенням рівня зайнятості та розширенням експортного потенціалу країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Серед останніх досліджень українських вчених, що стосуються промислового відновлення України слід виділити: колективну монографію видану Інститутом економіки промисловості НАН України «Від кризи до зростання: уроки ЄС для промислового відновлення України» [1], яка присвячена таким аспектам промислового відновлення, як: кадрове забезпечення, розвитку освітньо-професійного потенціалу, значенню великих даних та цифровізації тощо; дослідження Ю.Кіндзерського, яке сфокусоване на визначенні ключових показників індустріального розвитку України, проаналізовано і порівняно між підходами до формування і реалізації політики розбудови промисловості в розвинених країнах та в Україні тощо [6]; дослідження О.Носирєва присвячене напрямкам інвестиційного забезпечення промислового відродження, визначенню етапів та заходів структурних трансформацій та регулювання промислового розвитку [8]; дослідження С.Дяченка та О.Соколової, яке присвячене структурній модернізації економіки, яка охоплює промисловий сектор [5]; дослідження Р.Чорного, В.Венгер, О.Кушніренко, Н.Чорної, які дослідили перспективи інноваційно-промислового розвитку регіонів України [9] та багато інших.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Полягає в узагальненні Метою статті є розроблення концептуальних засад стратегії комплексної модернізації промисловості України у повоєнний період, що передбачає обґрунтування механізмів залучення інвестицій та інновацій, визначення пріоритетних напрямів структурної трансформації та формування інституційних інструментів промислової політики для інтеграції у європейський економічний простір і забезпечення сталого промислового відновлення.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Пропонована концепція стратегії комплексного відновлення промисловості полягає в створенні умов для залучення інвестицій і технологій в модернізацію існуючих та створенні нових виробництв,

використовуючи такі можливості України як наявність багатих джерел природної ренти, переваги у вартості робочої сили і логістиці, безмитний доступ до ринку ЄС та виробництво продукції для зростаючих світових товарних ринків.

Конкретизуємо зміст стратегії на прикладах.

Приклад 1 «Переваги за джерелами природної ренти». Україна нарощує виробництво зерна (51 млн. т в 2025 році, що є сировиною для виробництва продуктів харчування (крохмаль, сиропи, клейковина), і промислових біотехнологій (лізин, органічні кислоти, ферменти, біопластики тощо), попит на які зростає. Такі проекти переробки зерна забезпечують створення доданої вартості на 1 т сировини 240 дол. США, в порівнянні з 95 дол. США у разі експорту зерна.

Приклад 2 «Переваги по робочій силі та логістиці». Існує можливість інтеграції в європейський виробничий простір шляхом часткової заміни експортних поставок товарів з Китаю в країни ЄС. Переваги України полягають у логістиці і нижчій вартості робочої сили. Так, вартість доставки контейнера з Китаю в Європу складає 3900 дол. США (без вартості оборотного капіталу), термін – 2 місяці. Для України ці показники складають відповідно 400 дол. США і 7 днів. За 2024 рік середній розмір заробітної плати в промисловості в Україні склав 470-530 дол.США/міс., в Китаї – 800-2100 дол. США/міс. При використанні однакових виробничих технологій і досягненні співставної продуктивності праці Україна забезпечує кращу економічну ефективність виробництва продукції для європейського ринку.

В контексті пропонованої стратегії розуміється, що модернізація (реструктуризації) на рівні підприємств, як то оновлення асортименту продукції, технологій виробництва, основних виробничих засобів, систем управління, маркетингу та збуту з відповідною зміною рівня кваліфікації та структури зайнятості працівників, вирішується безпосередньо стратегічним інвестором. Про це свідчить світова практика.

Реалізація пропонованої стратегії, одночасно із впровадженням горизонтальних реформ, вимагає ряду заходів промислової політики:

I. Створення мережі індустріальних парків як виробничих майданчиків для інвесторів, зі спеціальним режимом інвестування, не гіршим ніж в країнах-сусідах (Словаччина, Польща, Туреччина). Законодавство про індустріальні парки має передбачати наступні положення:

- забезпечення інвесторів необхідною інфраструктурою – земельна ділянка, електроенергія, природний газ, автомобільні та залізничні під'їзди на умовах державно-приватного партнерства;
- режим вільної митної зони – звільнення від ввізного мита і ПДВ імпорту обладнання та комплектуючих, що не виробляються в Україні;
- можливість (часткового) звільнення від оподаткування прибутку, що реінвестується, єдиного соціального внеску, плати за землю та нерухомість;
- обов'язкова вимога до інвестора – досягнення необхідного рівня локалізації/ступеня переробки (для уникнення крупно-вузлового «викруткового» збирання);
- незмінність (не погіршення) умов ведення бізнесу на території індустріального парку на період його існування.

Індустріальний парк повинен мати спеціалізацію за ознаками вертикальної (кластерність) та горизонтальної інтеграції.

Інструмент індустріальних парків є дуже важливим для приходу інвестицій в переробну промисловість, і дозволяє здійснювати політику щодо спрямування інвестицій в сектори, які є пріоритетними для держави і в даний час відсутні, хоча мають передумови для розвитку. Крім того, як пишуть Р.Чорний, В.Венгер, О.Кушніренко та Н.Чорна: «Дієвим інструментом, який, розвиваючи наявні сильні сторони в регіоні, сприяючи працевлаштуванню населення певної громади і збільшенню податкових надходження до місцевих бюджетів, успішно зарекомендував себе в інноваційно-промисловому розвитку країн-лідерів, є індустріальні парки» [9, 18].

Це особливо актуально для України, де є багаті джерела природної ренти, але відсутня їх подальша переробка. Як пише Ю.Кіндзерський: «Перелік секторальних пріоритетів структурних трансформацій в промисловості має формуватися виходячи з раніше визначених ключових проблем, на розв'язання яких має бути спрямоване повоєнне відновлення, а також на формування нового високопродуктивного і технологічно передового переробного виробництва» [6, 110]. Для України такими видами виробництва є промислові («білі») біотехнології (сиropи, клейковина, амінокислоти, біопластики), «червоні» біотехнології (фармацевтика, біопестициди), тонка хімія (пестициди), нафтохімія (пластики, пральні засоби на базі НПЗ), легка промисловість (текстиль, фурнітура, одяг взуття), деревообробка, виробництво побутової техніки і електроніки, автомобілебудування (збирання та виробництво авто комплектуючих), суднобудування, кольорова металургія (титанові злитки та прокат), переробка промислових і побутових відходів

На території індустріальних парків мають бути організовані нові виробництва, які створять робочі місця і генеруватимуть податки до бюджетів всіх рівнів, і лише потім із суми додатково згенерованих податків держава здійснюватиме свої фінансові. На етапі подання пропозицій місцевими органами влади щодо організації індустріального парку повинні бути здійснені розрахунки щодо його соціально-економічної та бюджетної ефективності.

II. Заснування на базі науково-дослідних установ технопарків та інноваційних центрів для розвитку високотехнологічних виробництв зі спеціальним режимом інвестування:

- державне співфінансування НДДКР (до 50% їх вартості);
- звільнення від ввізного мита і ПДВ імпорту обладнання та витратних матеріалів, що не виробляються в Україні;

- можливість (часткового) звільнення від оподаткування прибутку, що реінвестується, єдиного соціального внеску, плати за землю та нерухомість.

III. Заснування Фонду економічного відновлення у якості інструменту фінансування реструктуризації української економіки, зокрема секторів, не охоплених програмами підтримки міжнародних фінансових організацій.

МФО, зокрема ЄБРР, не можуть в повній мірі замінити та врахувати потреби української сторони. Українська економіка потребує відновлення цілих секторів, таких як машинобудування та легка промисловість (на рівні кластерів – від виробництва сировини та комплектуючих до готових виробів), які не є пріоритетними для іноземних банків розвитку. МФО також не профінансують усі вітчизняні інфраструктурні проекти. Враховуючи масштаби України, питання напрямків реструктуризації національної економіки не можуть вирішуватися за межами країни. За умови вірного інституційного формату, Фонд економічного відновлення стане ефективним інструментом використання коштів державного бюджету на економічну діяльність.

Мета створення Фонду економічного відновлення

1) Отримати ефективний інструмент державної економічної політики, зокрема для здійснення реструктуризації (модернізації) промисловості. Як пишуть С.Дяченко та О.Соколова: «післявоєнна відбудова економіки України буде потребувати зосередження ресурсів на ключових напрямках відновлення» [5, 66]. Фінансувати відновлення «провальних» секторів української економіки (зокрема, машинобудування, легкої промисловості, частково енергетичної) фінансування яких з різних причин не є пріоритетним для МФО.

2) Отримати ефективний інструмент для використання бюджетних коштів на економічну діяльність та міжнародної допомоги. Поєднати в одній

фінансовій установі експертів та «ноу-хау» для виконання зазначених функцій.

3) Фінансувати розвиток сектора малих та середніх підприємств, стартапів, запровадження програм енергозбереження та інновацій, відновлення інфраструктури.

Джерела фінансування Фонду економічного відновлення

- Початковий внесок до статутного капіталу урядом 150-200 млрд. грн. (кошти на економічну діяльність державного бюджету), що забезпечить високий кредитний рейтинг. Контрольний пакет – у власності держави;
- Участь у якості міноритарних акціонерів міжнародних фінансових організацій (ЄБРР, Світовий Банк, Європейський інвестиційний банк);
- Кредитні лінії під урядові гарантії (вартість на рівні державних запозичень);
- Прибутки від операційної діяльності фонду, звільнені від оподаткування;
- Донорське фінансування.

Принципи та умови та функціонування Фонду економічного відновлення

- Чітке визначення повноважень та сфер діяльності банку. Фонду повинен працювати в секторах, в яких не представлені комерційні банки (щоб не створювати їм пряму конкуренцію) – там, де є потреба в довгострокових кредитах, недостатньо висока дохідність та/або бракує кредитного забезпечення;
- Сучасне корпоративне управління фондом для забезпечення фінансової стійкості та обмеження втручання політиків у прийняття рішень. Зокрема, наглядова рада Фонду економічного відновлення має складатися з представників Уряду, Верховної Ради, НБУ, бізнес-асоціацій та незалежних експертів. Аудит діяльності мають здійснювати авторитетні міжнародні аудиторські компанії;
- Фінансування окупних інвестиційних проектів;

- Максимізація прибутку не є основною метою Фонду економічного відновлення, але його діяльність повинна принаймні покривати операційні витрати;
- Принцип субсидіарності. Надання кредитів комерційним банкам для реалізації цільових програм кредитування Фонду економічного відновлення, зокрема для малого та середнього бізнесу.

Фонду економічного відновлення необхідно заснувати шляхом прийняття спеціального закону, а не рішенням уряду, щоб уникнути перегляду його статусу зі зміною виконавчої влади.

IV. Забезпечення швидкої гармонізації технічного регулювання, стандартів та процедур оцінки відповідності з вимогами Угоди про асоціацію/ЗВТ з ЄС є ключовою умовою інтеграції української промисловості до європейського ринку. Вона дозволяє зменшити технічні бар'єри у торгівлі, підвищує конкурентоспроможність української продукції та створює передумови для розширення експорту з високою доданою вартістю. Особливе значення має впровадження європейських директив та стандартів у сферах машинобудування, хімічної та легкої промисловості, харчової продукції та енергетичного обладнання. Це відкриває можливість для українських підприємств брати участь у глобальних виробничих ланцюгах на рівних умовах.

V. Введення системи штрафів за прогресивною шкалою за понаднормативну експлуатацію основних фондів, насамперед пов'язаних з питаннями безпеки та охорони довкілля.

VI. Запровадження норм прискореної амортизації для інвестиційних проектів.

- Зміна існуючої системи підготовки професійних кадрів у відповідності з потребами ринку та європейським досвідом: (1) система професійно-технічної освіти в основному приватна і відділена від загальної освіти; (2) професійні стандарти (оцінка навичок та учбові програми) зорієнтовані на

отримання умінь, навичок та компетенцій; (3) вирішальна участь роботодавців у формуванні державного замовлення на підготовку спеціалістів з вищою та спеціально-технічною освітою та розробці професійних стандартів, які визначають вимоги необхідних навичок і компетенцій; (4) державне співфінансування (до 50%) програм перепідготовки кадрів.

Стратегія комплексної модернізації промисловості має містити дві важливі складові, що потребують окремого висвітлення:

1. Оновлення інфраструктури, як необхідної передумови розвитку промисловості.

2. Стимулювання і розвиток експорту.

Започаткування процесу докорінної модернізації інфраструктури

Виробнича, транспортна та енергетична інфраструктура в Україні знаходяться в критичному стані, що не лише стримує розвиток промисловості, але також все більше стає фактором техногенного ризику. В даний час для промисловості України критичною є проблема енергопостачання (отримання необхідних обсягів електроенергії та газу), доступу до морських портів, рівня послуг залізничних та автомобільних перевезень.

Додатковим аргументом на користь інвестицій в інфраструктуру є той факт, що домінуюча частина інвестиційної продукції (обладнання та будівельних матеріалів) для даних проектів може вироблятися в Україні. Відповідно, інвестиційний попит створить портфель замовлень для конкурентоздатних вітчизняних підприємств.

Також інфраструктурні інвестиції сприятимуть виконанню умов Угоди про асоціацію/ЗВТ України з ЄС щодо модернізації енергетичної та транспортної інфраструктури, підвищення енергоефективності економіки та зменшення рівня шкідливих викидів (статті 56, 341, 362, 363, 369).

Стимулювання і розвиток експорту

Як уже зазначалося вище, Угода про асоціацію/ЗВТ з ЄС відкрила українським виробникам безмитний доступ до експортного ринку загальним обсягом 5,43 трлн. дол. США. Для прискорення освоєння цього ринку українськими підприємствами, держава повинна використати ряд інструментів та заходів, зокрема:

1. Прискорити імплементацію стандартів ЄС на вітчизняну промислову продукцію шляхом створення центрів з надання відповідної технічної допомоги. Такі центри, насамперед, необхідні для малих та середніх підприємств в регіонах, які самостійно не здатні провести процедуру сертифікації своєї продукції. Організація таких центрів можлива на базі науково-виробничих центрів стандартизації, метрології та сертифікації, що знаходяться в сфері управління Міністерства економічного розвитку і торгівлі України і територіально розташовані в обласних центрах України. Для їх діяльності можна отримати технічну допомогу від Євросоюзу.

2. Розширити діяльність Державного експортно-кредитного агентства (ЕКА), яке здійснює страхування експортних угод. Використовуючи світовий досвід діяльності експортних кредитних агентств, потрібно створити регіональні представництва ЕКА в кожному обласному центрі країни.

На основі аналізу абсолютних показників і динаміки витрат на підтримку експорту в зарубіжних країнах, для України можна рекомендувати доведення щорічних бюджетних асигнувань на фінансову підтримку вітчизняного експорту до 0,3% від обсягу ВВП.

3. Створити офіси Торгового представника в країнах торговельних партнерах України, передбачивши їх дієвий контакт з національною промисловістю. Такий орган повинен забезпечувати українських виробників інформацією щодо запланованих в країні перебування заходів (виставки, ярмарки, конференції, тощо), постійно вести базу даних потенційно привабливих проєктів, презентувати інформацію про вітчизняну продукцію, супроводжувати переговорний процес, тощо. Оцінка їх роботи – за результатами збільшення товарообігу між країнами.

4. Забезпечити своєчасне відшкодування ПДВ при експорті продукції.

5. Збільшити термін повернення валютної виручки до 270 днів.

Нижче узагальнено перелік основних заходів з реалізації стратегії комплексної модернізації промисловості у повоєнний період.

У рамках заходів горизонтальних реформ, які є необхідною передумовою комплексної модернізації промисловості, необхідним є забезпечити захист прав власності та провести судову реформу, здійснити дерегуляцію, особливо в процесах, пов'язаних із залученням інвестицій (отримання дозволів на будівництво і початок виробництва, доступ до інфраструктури), забезпечити реальну боротьбу з корупцією та гарантувати захист конкуренції.

Серед заходів промислової політики ключовим є створення індустріальних парків як виробничих майданчиків для інвесторів. Їх розвиток має ґрунтуватися на забезпеченні необхідною інфраструктурою у форматі державно-приватного партнерства, запровадженні режиму вільної митної зони, можливості часткового звільнення від податків (зокрема, на прибуток, що реінвестується, єдиного соціального внеску, плати за землю та нерухомість), досягненні необхідного рівня локалізації та гарантії незмінності умов ведення бізнесу.

Паралельно передбачається заснування технопарків та інноваційних центрів на базі науково-дослідних установ для розвитку високотехнологічних виробництв. Для цього планується державне співфінансування на рівні до 50% вартості НДДКР, звільнення від ввізного мита та ПДВ на обладнання й матеріали, що не виробляються в Україні, а також можливість податкових пільг на реінвестований прибуток, соціальний внесок і платежі за землю та нерухомість.

Ще одним елементом реформи було створення є Фонду економічного відновлення, який мав забезпечити довгострокове фінансування модернізації підприємств, створення нових виробництв, підтримку проектів економічної і соціальної інфраструктури, з пріоритетом для малого та середнього бізнесу.

Джерелами фінансування передбачалися кошти державного бюджету, міжнародних фінансових організацій та власні доходи банку.

Важливим напрямом є імплементація стандартів ЄС у сфері безпеки, охорони навколишнього середовища та енергоефективності, що передбачала адаптацію декількох тисяч стандартів, регламентів і технічних умов.

Для стимулювання інвестицій пропонувалося впровадити норми прискореної амортизації (до 100% за рік) для нових інвестиційних проектів.

Також необхідною є зміна системи підготовки професійних кадрів відповідно до потреб ринку та європейського досвіду. Як пишуть вчені Інституту економіки промисловості НАН України: “у європейському просторі було сформульовано і закладено основи концепції освіти впродовж життя, яка дозволяє постійно вдосконалювати наявні знання та набувати нових професійних навичок і компетенцій, зокрема, вищих рівнів кваліфікації, затребуваних відповідно концепту Індустрії 4.0 (5.0)” [1, 65].

В Україні у повоєнний період передбачається переведення професійно-технічної освіти на переважно приватні засади, орієнтація професійних стандартів на практичні навички й компетенції, активна участь роботодавців у формуванні державного замовлення та стандартів, а також державне співфінансування (до 50%) програм перепідготовки.

У частині модернізації інфраструктури йдеться про запровадження системи штрафів за прогресивною шкалою за понаднормативну експлуатацію основних фондів, реформування тарифоутворення державних монополій у транспорті та енергетиці з виділенням інвестиційної складової, підготовку інвестиційних проектів операторами та залучення міжнародних фінансових установ (ЄБРР, ЄІБ, Світового банку, МФК) до проектного фінансування.

Для стимулювання експорту пропонується створити регіональну мережу Державного експортно-кредитного агентства, що сприяло б регіональному охопленню кредитування й страхування експорту; розбудувати центри технічної допомоги для сертифікації продукції відповідно до стандартів ЄС,

створити офіси торгового представника в країнах-партнерах для тіснішої взаємодії з національною промисловістю, забезпечити своєчасне відшкодування ПДВ при експорті продукції та збільшення терміну повернення валютної виручки до 270 днів.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Перспективи подальших досліджень полягають у деталізації галузевих стратегій модернізації, розробці механізмів фінансування інновацій та стартапів, удосконаленні системи професійної підготовки кадрів відповідно до потреб ринку, а також у моделюванні соціально-економічних ефектів від реалізації запропонованих заходів. Особливої уваги потребує аналіз міжнародного досвіду відновлення промисловості після воєнних конфліктів для адаптації його до українських умов.

Література

1. Від кризи до зростання: уроки ЄС для промислового відновлення України: колективна монографія / за ред. д.е.н., проф. В.А. Омеляненка. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2024. 198 с. С. 65.
2. Власюк, В., Максютя, А., Поважнюк, С. (2020). Економічне відродження через індустріальний розвиток України. Харків, Повноколір. 432 с. URL: https://www.expert.kiev.ua/docs/book2020_13.pdf
3. Геєць, В., Гриценко, А. (Ред.) (2016). Реконструктивний економічний розвиток: основні напрями, ефективність і соціальна справедливість. Моногр. зб. НАН України; ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ. 221 с.
4. Даниленко, А., Венгер, В. (2022). Розвиток реального сектору економіки України у повоєнному відновленні. Фінанси України. № 6. С. 7-32.
5. Дяченко С., Соколова О. Обґрунтування пріоритетів державної стратегії повоєнної відбудови та структурної модернізації економіки України. Київський економічний науковий журнал. № 7, 2024. С. 66.
6. Кіндзерський Ю. Повоєнне відновлення промисловості України:

виклики та особливості політики. Економічний аналіз. 2022 рік. Том 32. № 2 С. 110.

7. Крехівський, О., Саліхова, О. (2022). Повоєнна модернізація промисловості: внутрішні та зовнішні ресурси. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Серія: Економічні науки. № 125 (6). С. 83-104.

8. Носирєв, О. (2022). Структурні перебудови промислової політики повоєнного відновлення економіки. Механізм регулювання економіки, (3-4(97-98), 90-97.

9. Чорний Р., Венгер В., Кушніренко О., Чорна Н. Інноваційно-промисловий розвиток регіонів України: перспективи та обмеження. Економіка України. 2025. № 2 (759). С. 18.

References

1. Omelianenko, V.A. (2024), *Vid kryzy do zrostantia: uroky YeS dlia promyslovoho vidnovlennia Ukrainy: kolektyvna monohrafiia* [From crisis to growth: EU lessons for the industrial recovery of Ukraine: collective monograph], NAS of Ukraine, Institute of Industrial Economics, Kyiv, Ukraine.

2. Vlasiuk, V. Maksiuta, A. and Povazhniuk, S. (2020), *Ekonomichne vidrodzhennia cherez industrialnyi rozvytok Ukrainy* [Economic revival through industrial development of Ukraine], Povnokolir, Kharkiv, Ukraine, available at: https://www.expert.kiev.ua/docs/book2020_13.pdf (Accessed 05 Sept 2025).

3. Heiets, V. and Hrytsenko, A. (2016), *Rekonstruktyvnyi ekonomichnyi rozvytok: osnovni napriamy, efektyvnist i sotsialna spravedlyvist* [Reconstructive economic development: main directions, efficiency and social justice], NAS of Ukraine; Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

4. Danylenko, A. and Venher, V. (2022), “Development of the real sector of the Ukrainian economy in the framework of post-war recovery”, *Finansy Ukrainy*, vol. 6, pp. 7-32.

5. Diachenko, S. and Sokolova, O. (2024), "Justification of the priorities of the state strategy for post-war reconstruction and structural modernization of Ukraine's economy", *Kyivskyi ekonomichnyi naukovi zhurnal*, vol. 7, p. 66.
6. Kindzerskyi, Yu. (2022), "Post-war recovery of Ukraine's industry: challenges and features of policy", *Ekonomichnyi analiz*, vol. 32, no. 2, p. 110.
7. Krekhivskyi, O. and Salikhova, O. (2022), "Post-war industrial modernization: internal and external resources", *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo. Seriia: Ekonomichni nauky*, vol. 125 (6), pp. 83-104.
8. Nosyriev, O. (2022), "Structural transformations of industrial policy in the post-war economic recovery", *Mekhanizm rehuliuvannia ekonomiky*, vol. 3-4(97-98), pp. 90-97.
9. Chornyi, R. Venher, V. Kushnirenko, O. and Chorna, N. (2025), "Innovative and industrial development of Ukrainian regions: prospects and limitations", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 2 (759), p. 18.

Стаття надійшла до редакції 11.09.2025 р.